

Forse reductie van melkproductie bij droogzetten mogelijk

Melkgift driekwart laten dalen binnen 48 uur

Koeien droogzetten terwijl ze nog vele liters daags produceren is niet ideaal.

Het aantal koeien dat melk lekt in de eerste dagen na het droogzetten neemt erdoor toe en daarmee de kans op infecties. Het Franse bedrijf Ceva brengt Velactis op de markt. Dit middel reduceert de melkgift binnen 48 uur tot driekwart, claimt het bedrijf.

Het is nieuw op de markt: een middel om de melkproductie bij droogzetten in korte tijd fors te reduceren. Dit gebeurt door de werkzame stof cabergoline. Deze stof zorgt ervoor dat de hersenen een seintje krijgen om de melkproductie terug te schroeven. Bij honden is het al langer bekend, maar voor koeien was dit middel nog niet beschikbaar. De Franse veterinaire farmaceut Ceva brengt het nu, na zo'n acht jaar research in meerdere landen, op de markt.

„De resultaten zijn zeer overtuigend”, zegt Jonne Twerda. Deze Fries, opgeleid en jarenlang werkzaam als dierenarts, is binnen Nederland verantwoordelijk voor de uitrol van het nieuwe product dat vanaf deze maand via dierenartsen wordt verstrekt.

Droogstand herdefiniëren

„Om het belang van het product te begrijpen, moeten we eerst de manier van droogzetten

en de risico's in de droogstand herdefiniëren”, stelt Twerda. „De laatste jaren is er veel meer aandacht gekomen voor de transitieperiode, de periode rondom het afkalven. Dat is positief, maar meerdere onderzoeken op het gebied van uiergezondheid leren dat de meeste infecties opgedaan worden net na het droogzetten. Het werken aan minder uiergezondheidsproblemen begint dus bij het droogzetten.” Twerda vertelt verder dat de droogstand

van de melkkoe bestaat uit drie fasen: de involutiefase, de stabiele fase en de transitiefase. In de involutiefase wordt de melk opgeruimd die de koe nog aanmaakt vanuit de lactatieperiode. In de stabiele fase wordt de uier letterlijk stabiel gemaakt: dode cellen worden opgeruimd en er wordt nieuw melkklierweefsel aangemaakt. In de transitiefase wordt het nieuwe weefsel 'in stelling' gebracht voor de nieuwe lactatie. „De involutiefase is de meest risicovolle fase”, doceert Twerda. „De koe is bezig met het opruimen van de melk uit de uier, melk die ze nog wel aanmaakt. Hierdoor werkt het immuunsysteem minder goed. Hoe sneller de koe door deze fase heen gaat, hoe beter. Een niet te hoge melkproductie bij het droogzetten helpt hierbij. Vijftien liter aan dagproductie is daarvoor de vuistregel, maar tegenwoordig komt het veelvuldig voor dat koeien nog op een veel hoger productieniveau zitten net voor ze worden drooggezet. We moeten dan ook goed kijken naar het moment van droogzetten, de gehanteerde methode van droogzetten en de impact hiervan op drie aandachtsgebieden: het overige bedrijfsmanagement, de uiergezondheid en het dierenwelzijn.”

Manieren van droogzetten

Een beproefde manier om koeien pas droog te zetten bij een lagere melkproductie is het geleidelijk afdrogen. Dit kan bijvoorbeeld door het voerregime enkele weken voor de droogstand aan te passen, het zogenoemde gradueel droogzetten. „Dit blijkt minder voordelig en eenvoudig dan eerder wel werd gedacht”, stelt Twerda. „Het verlagen van de kwantiteit en kwaliteit van het voer dat aan oudmelkte koeien verstrekt wordt, zorgt niet alleen voor een daling van de melkproductie. De energiedichtheid van het rantsoen verandert onder meer aanzienlijk en daarmee de opname aan droge stof. Het maakt dan ook dat de koeien stress ervaren door een hongerig gevoel en dat de kans op het vrijkomen van nefa's toeneemt. Deze vrije vetzuren in het bloed verhogen de risico's op allerhande problemen net na het droogzetten en rond het afkalven.”

Daarbij komt dat vanuit managementoogpunt het 'abrupt' droogzetten veelal de voorkeur heeft van melkveehouders. Dit betekent niets anders dan de koe melken en daarna meteen droogzetten en naar de afdeling droge koeien verplaatsen. „Dat is makkelijker te plannen en kost de veehouder minder tijd dan de graduele methode. Maar bij de abrupte methode is de kans groot dat

er tot enkele dagen na het droogzetten nog veel uierstuwing optreedt en dat de spenen open blijven staan. Bij een hogere melkproductie is derhalve zowel de abrupte als de graduele methode niet ideaal. Het is zaak om de melkproductie ten tijde van het droogzetten vlot naar beneden te krijgen. Management en uiergezondheid raken elkaar op dit punt, immers de methode van droogzetten beïnvloedt het risico op infecties in openstaande spenen, dan wel zorgt voor metabole stress met gevolgen voor het afweersysteem.”

Meer melk is meer lekken

Uit meerdere onderzoeken door de jaren heen blijkt dat melk lekken als indicatie van openstaande spenen direct na droogzetten veel voorkomt. Ceva testte de afgelopen jaren uitgebreid in acht verschillende landen op dit fenomeen. Dit in samenwerking met onafhankelijke partijen, in Nederland onder andere de GD en de Universiteit Utrecht. Uit deze onderzoeken kwam naar voren dat in Nederland ruim 30 procent van de melkkoeien melk lekt in de eerste dagen na het droogzetten. In Denemarken lag dit het hoogst met zelfs 47,6 procent. „In Denemarken was de melkproductie op de onderzochte bedrijven het hoogst. In landen met een lagere melkproductie komt ook minder melk lekken voor”, vertelt Twerda. „Er is dus een duidelijke relatie waarneembaar tussen een hogere melkproductie bij droogzetten en het aandeel melklekken. En let wel, dat lekken is niet altijd direct waarneembaar. Ook als je het niet overduidelijk ziet met het blote oog, kan het best zijn dat de spenen openstaan. In de onderzoeken is dit gebleken nadat spiegels onder de uiers werden gehouden.” Het is vervolgens geen grote stap van uiergezondheid naar dierenwelzijn: een hoge uierdruk en uierstuwing vergroten de kans op melk lekken en geven pijn en stress. Bovendien hangen uierdruk en stuwing samen met de productie bij droogzetten. Dieren met een hoge uierdruk zijn onrustiger, vreten en liggen minder en loeien meer.

21 procent minder infecties

In acht landen is onderzoek verricht naar het toepassen van Velactis. Het gemiddelde effect: een reductie van twee derde tot drie kwart van de melkproductie binnen 24 tot 48 uur na toediening. Twerda somt de daaruit voortvloeiende resultaten op: 81 procent minder melk lekken, 21 procent

minder nieuwe infecties, 86 procent minder pijnsignalen en 49 procent minder uierstuwing. „Ook gaan de koeien direct na het droogzetten vlotter en per dag twee uren langer liggen”, vertelt Twerda. „Dat is gerelateerd aan de pijnsignalen die koeien ervaren na het droogzetten. Met name bij veel melkstuwing ervaart de koe pijn. Dat uit zich in moeilijker lopen en minder vlot gaan liggen. Een middel als dit is dus in het belang van het dierenwelzijn.” Volgens Twerda is het beste moment om dit middel toe te dienen: direct bij het droogzetten en zeker binnen vier uur na het laatste melkmaal. Een melkveehouder mag het zelf toedienen, dat gaat in de spier, bij voorkeur in de hals. Een dosering van 5 milliliter is de juiste. Twerda vertelt daarbij dat het middel getest is op meerdere rassen. Uitkomst is dat het net zo goed bij kruislingen of bijvoorbeeld Fleckvieh en Jerseys werkt als bij Holsteins. „Vanzelfsprekend blijven de 'gewone wetten' bij droogzetten gelden. Dit middel is geen antibioticum, dus bij een infectie of een hoog celgetal is een behandeling nog steeds nodig. Voor teatsealants geldt hetzelfde. Hoewel het melk lekken zeer sterk wordt gereduceerd bij gebruik van Velactis, zou een deel van de spenen nog steeds open kunnen staan. Bedrijven die teatsealants toepassen, moeten deze routine niet veranderen.”

Wachttijd

De werkzame stof van Velactis bevat wel een wachttijd. Voor vlees is die 23 dagen, voor melk nul dagen als de droogstand minimaal 32 dagen duurt. Als de droogstand korter dan 32 dagen duurt, moet de melk vier dagen (acht melkingen) worden achtergehouden. Het product is vanaf deze maand op de Nederlandse markt beschikbaar. Het wordt via de dierenartsenpraktijken aangeboden. Om die reden kan Twerda ook niet zeggen wat Velactis moet kosten. „Dat kan als een adviesprijs worden gezien, dat mogen wij niet doen. De dierenartsenpraktijk bepaalt de prijs.” Twerda is positief gestemd. „Boeren snappen dit product. Het tackelt een probleem waar zij in toenemende mate mee kampen. En naast de nu gestarte vermarkting volgen wij het product zelf ook nauwkeurig op verschillende Nederlandse praktijkbedrijven. Over enkele maanden kunnen we dus nog concreter vaststellen welke effecten het product heeft op Nederlandse melkveebedrijven.” ■